

Scannen en herkennen van boekingsdocumenten

Gerard Bottemanne, januari 2013

Het aanbod voor oplossingen op het gebied van scannen en herkennen van boekingsdocumenten is afgelopen jaren fors gegroeid. Alleen al binnen de accountancybranche zijn twintig verschillende oplossingen voorhanden.

Digitaal documentbeheer is al jaren in gebruik bij organisaties. Documenten worden ingescand om vervolgens, aangevuld met de nodige meta gegevens, opgeslagen te worden in een document managementsysteem. Deze systemen zijn er van zeer eenvoudig tot uiterst complex (en duur). Een belangrijk doel van digitaal documentbeheer is het beperken van benodigde kantooruimte om dossiers op te slaan. Een ander doel is het digitaal kunnen raadplegen van documenten, al dan niet op basis van uitgebreide zoekcriteria.

Dit artikel gaat over oplossingen om digitale boekingsdocumenten zodanig te herkennen, dat op basis daarvan automatisch gekomen wordt tot een boekingsvoorstel voor de boekhouding. Het gaat dan met name om inkoopfacturen, maar bijvoorbeeld ook kassabonnen en meer specifiek benzinebonnen. Deze oplossingen kennen soms hun oorsprong vanuit digitaal documentbeheer of zijn specifiek gebouwd. Een gezamenlijk kenmerk van deze oplossingen is dat er een koppeling is met een of meer boekhoudpakketten. De boekingsvoorstellen moeten dan ook in deze laatste pakketten terecht komen voor verdere afhandeling en verantwoording. Vaak zijn oplossingen om digitale boekingsdocumenten te herkennen afgestemd op een of enkele boekhoudpakketten. Het is dan ook aan te bevelen bij de selectie van een dergelijk systeem uw boekhoudpakket als uitgangspunt te nemen. Er zijn ook leveranciers van standaard boekhoudpakketten die herkennen van boekingsdocumenten leveren als onderdeel van hun boekhoudpakket, al dan niet als optionele module.

Bij het herkennen wordt gebruik gemaakt van OCR dat staat voor 'Optical Character Recognition'. OCR is zeker niet nieuw en kent zijn oorsprong zelfs uit 1929. De tekst van een gescand document (zoals een inkoopfactuur of kassabon) wordt herkend met behulp van verfijnde patroonherkennings-software die gescande tekstekens vergelijkt met de tekenvormen en tekenreeksen in een ingebouwde taalwoordenlijst. Er zijn programma's op de markt om de inhoud van een PDF document om te zetten naar OCR. Ook Adobe (de makers van PDF) kent de mogelijkheid in bijvoorbeeld Acrobat om tekst naar OCR om te zetten. Eenmaal omgezet kunnen letters en cijfers herkend worden. Bij dit laatste is een samenspel met het boekhoudpakket belangrijk. Het gaat er namelijk om dat de OCR gegevens zoveel mogelijk automatisch leiden tot een boekingsvoorstel dat vervolgens, met één druk op de knop, verwerkt kan worden in de boekhouding. Zo kan een leveranciersnaam afgeleid worden of bijvoorbeeld een bepaalde omschrijving die behoort bij een grootboekrekening. Zo kan ook BTW herkend worden. Boekingsintelligentie, zoals we dit laatste noemen wordt ook opgebouwd op basis van ontvangen boekingsdocumenten die eerder handmatig zijn toegewezen. De software onthoudt als het ware de toewijzing en gebruik deze vervolgens weer bij het herkennen van een volgend, gelijksoortig, boekingsdocument. Bijvoorbeeld een periodieke factuur die u krijgt voor een bepaalde verzekering. De opgebouwde boekingsintelligentie bepaalt in belangrijke mate de hoeveelheid boekingen die automatisch tot een boekingsvoorstel leiden. Een gebruiker van scan- en herkensoftware binnen de accountancy zegt hierover het volgende: "*Hoe rijker de financiële administratie, hoe meer efficiency de methode van scannen en herkennen*

Aandachtspunt

Facturen met buitenlandse valuta zijn een aandachtspunt. Die moeten veelal handmatig

oplevert. Zo is het bijvoorbeeld belangrijk dat alle debiteuren- en crediteurengegevens zijn gevuld. Naarmate er meer boekingsintelligentie is opgebouwd op basis van de aanwezige administratiegegevens kan scannen en herkennen leiden tot een lagere prijs voor klanten.”.

Meerdere boekingsregels

Belangrijk is het herkennen van afzonderlijke boekingsregels die op bijvoorbeeld een inkoopfactuur staan en waarbij deze regels aan afzonderlijke (grootboek) rekeningen, of andere verbijzonderingen als kostensoorten en kostenplaatsen, toegewezen moeten worden. Dit is niet alleen een kwestie van een rijke financiële administratie, zoals hiervoor genoemd, maar ook van de functionaliteit van de herkensoftware. Deze laatste software moet in staat zijn om boekingsregels afzonderlijk te herkennen en als zo danig aan te bieden in een boekingsvoorstel.

Op dit moment wordt veelal software aangeboden onder de noemer ‘scannen en herkennen van boekingsdocumenten’. Scannen is daarbij niet nodig als documenten (zoals eerder genoemde inkoopfacturen) al digitaal worden ontvangen, bijvoorbeeld als email-bijlage in PDF-formaat. Er zijn steeds meer ondernemers die hun leveranciers vragen een factuur als email-bijlage in PDF te sturen. Steeds vaker wordt gebruikt gemaakt van een apart factuur emailadres door ondernemers. Slimme (herken- en boekhoud)software leest vervolgens automatisch dit email-adres uit en zorgt dat de PDF bijlagen als boekingsdocument worden opgeslagen om verder af te handelen als boekingsvoorstel. Als ondernemer hoeft u dan alleen nog maar het boekingsvoorstel goed te keuren (of eventueel aan te vullen). Een attentiepunt dat u goed moet doorspreken met de leverancier van dergelijke oplossingen is de wijze waarop omgegaan wordt met facturen die u afkeurt en het herkennen van spookfacturen. Ook moet afgestemd worden dat ontvangen facturen per email niet in het spam-filter terecht komen.

Tip:

Ga bij de selectie van oplossingen voor scannen en herkennen van boekingsdocumenten uit van representatieve boekingsdocumenten binnen uw eigen organisatie, zoals inkoopfacturen en kassabonnen. Ga bij een eventuele demonstratie van mogelijke oplossingen dan uit van deze boekingsdocumenten in combinatie met de boekhoudsoftware die u in huis heeft.

Scannen en herkennen van boekingsdocumenten kan, mits er voldoende omvang en boekingsintelligentie aanwezig is, efficiency opleveren in termen van FTE's. Een ander, niet te onderschatten, voordeel is dat boekingsdocumenten direct digitaal beschikbaar zijn in uw administratie. Als uw leverancier van boekhoudsoftware hier goed gebruik van maakt kunt u deze digitale documenten opvragen. Bijvoorbeeld als er vragen zijn over een inkoopfactuur voor het betaalbaar stellen daarvan. Ook voor een accountant kan dit handig zijn.

Bij de inleiding van dit artikel is gemeld dat er twintig verschillende oplossingen voorhanden zijn binnen de accountancybranche op het gebied van scannen en herkennen van boekingsdocumenten. Binnen de accountancybranche (waaronder accountants- en administratiekantoren) wordt van dergelijke oplossingen dan ook steeds meer gebruik gemaakt.

Gebruikservaring binnen de accountancybranche leert dat:

- Door de nieuwe manier van werken (scannen en herkennen) het werk meer wordt gespreid in de tijd en een accountants- of administratiekantoor minder last heeft van een piek tijdens de aangifteperiodes voor bijvoorbeeld de BTW.

- De klant en het accountants- of administratiekantoor eerder inzicht hebben in de resultaten als betreffende boekhouding op basis van scannen en herkennen regelmatig wordt bijgewerkt. Hierdoor kunnen klanten eerder van advies worden voorzien.
- Scannen en herkennen de werkwijze op een accountants- of administratiekantoor beïnvloed. Je werkt niet alles meer af voor één klant om bijvoorbeeld de BTW-aangifte of jaarrekening op te stellen, maar je werkt als het ware over klanten heen. Gescande boekingsdocumenten komen qua klanten door elkaar binnen en moeten ook als zodanig verwerkt worden.

Externe boekingsfabriek

Ondernemers (met name in het MKB) besteden hun boekhouding ook regelmatig uit aan een administratiekantoor. Dit laatste kantoor kan boekingsdocumenten handmatig vastleggen en verwerken, gebruik maken van scannen en herkennen of op hun beurt een derde partij deze boekingen laten vastleggen en verwerken. Dat laatste is voor de ondernemer zelf niet direct zichtbaar. Deze derde partij kunnen we dan zien als een externe boekingsfabriek die backoffice werkzaamheden (het vastleggen en/of verwerken van boekingsdocumenten) verricht voor administratiekantoren. Ook sommige ondernemers maken direct gebruik van de diensten van een externe boekingsfabriek. De scheidslijn tussen administratiekantoor en externe boekingsfabriek is niet altijd scherp te stellen. Belangrijk te weten is dat deze boekingsfabrieken, zonder dat u en ik daar weet van hebben, ook in andere landen gevestigd kunnen zijn om (arbeids)kosten te besparen. Als boekingen in het buitenland worden verwerkt is het van belang rekening te houden met de EU Privacy wetgeving.

Prijsmodellen

De prijsmodellen bij het aanbod van software voor scannen en herkennen van boekingsdocumenten lopen fors uiteen. Het kan daarbij gaan om een eenmalig bedrag voor een softwarelicentie en een jaarlijks bedrag aan onderhoud. Of een vast bedrag per periode, zoals vaak wordt gehanteerd bij boekhoudpakketten die als cloudoplossing worden aangeboden. Bij dit laatste kan de prijs afhankelijk zijn van aantal gebruikers, aantal boekingen per periode of gebruikte functies. Ook komen we als prijsmodel een bedrag per boekingsdocument tegen, al dan niet in combinatie met de hiervoor genoemde prijsmodellen. Het is dan ook verstandig u vooraf terdege te laten informeren over de kosten die genoemde oplossingen met zich meebrengen.

Hoe zit het dan met elektronisch factureren?

Scannen en herkennen op basis van OCR is een tijdelijke oplossing, die echter nog wel enige jaren (auteur: 3 tot 10 jaar) zal duren. Op termijn zal elke organisatie boekingsdocumenten, via een standaard als UBL, hanteren die elektronisch uitgewisseld worden tussen leverancier en afnemer. Door de ontvangende (boekhoud)software worden deze boekingsdocumenten automatisch ingelezen en verwerkt tot een boekingsvoorstel. Het gaat dan niet alleen om facturen, maar bijvoorbeeld ook om kassabonnen in de horeca, bij benzinestations en detailhandel. Er zijn op dit moment al softwareleveranciers die, naast het herkennen van boekingsdocumenten zoals hiervoor genoemd, ook boekingsdocumenten op basis van UBL kunnen versturen, ontvangen en verwerken. Naast een UBL-bestand (wat feitelijk onleesbaar is voor de eindgebruiker) wordt dan een PDF-document meegestuurd. Het UBL-bestand wordt dan gebruikt

UBL (OASIS Universal Business Language TC)
Een gemeenschappelijke XML bibliotheek met bedrijfsdocumenten (inkoop orders, facturen, etc.). UBL 2.0 is door de Nederlandse overheid gekozen als een standaard op het gebied van elektronisch Factureren.

voor het maken van een automatisch boekingsvoorstel, terwijl het PDF-document wordt opgeslagen in de administratie om de factuur later te kunnen raadplegen. Als er viewers zijn of komen om het UBL-bestand leesbaar te maken voor de eindgebruiker dan kan ook het meesturen van het PDF-document achterwege blijven.

Dit artikel is tevens verschenen in "Tijdschrift administratie" van Kluwer, januari/februari 2013 NR 1/2. Zie www.tijdschriftadministratie.nl

Uitgebreid rapport gratis op te vragen

De auteur van dit artikel, Gerard Bottemanne, heeft tevens het 63 pagina's tellende rapport "Scannen en herkennen van boekingsdocumenten" geschreven, waarin een **20-tal** oplossingen aan de orde komen en de nodige gebruikservaring binnen de accountancy. Dit uitgebreide rapport is **gratis** op te vragen via Softwarepakketten.nl, ICT Accountancy.nl en ICT Financials.nl.